

ELEKTRONSKE NOVINE I KVALITET

ELECTRONIC NEWS AND QUALITY

M.Sc. Suad Sućeska
Sarajevo

REZIME

Ovaj članak obrađuje uticaj elektronskih novina na kvalitet. Elektronske novine dostupne putem Interneta donose niz pogodnosti u odnosu na njihova papirna izdanja, ali i na druge medije za distribuciju dnevnih novosti (radio, TV). Ove prednosti se prije svega odražavaju u: dostupnosti, ažuriranju novosti, i mobilnosti. RSS omogućava kreiranje vlastitog izbora sadržaja od personalnog interesa.

Ključne riječi: elektronske novine, kvalitet, RSS.

SUMMARY

This article works with influence of electronic news to quality. Electronic news available through Internet bring many advantages in relation to it's paper editions, as well as to the other media for distribution of daily news (radio, TV). These advantages are mirrored first of all in: availability, news update, and mobility. The RSS enables creating personal choice of content of interest.

Keywords: electronic news, quality, RSS.

1. UVOD

Informatika je unijela znatne promjene medija, forme, mobilnosti, brzine ažuriranja, vrsta sadržaja i dostupnosti informacija u novinarskoj djelatnosti. Dnevne novosti su sada dostupne putem Interneta u formi elektronskih novina. U odnosu na papirna izdanja dnevnih novina elektronske novine imaju niz prednosti. Elektronske novine imaju određene prednosti i u odnosu na radio i TV kao medije za distribuiranje dnevnih informacija.

Raznovrsnošću formi elektronske novine su podigle nivo kvaliteta forme u kojoj se dobivaju dnevne novosti. Brzina ažuriranja, mobilnost, raznovrsnost sadržaja i stalni pristup novostima su podigle nivo kvaliteta informisanosti čitavog društva koje koristi elektronske novosti.

2. PREDNOSTI ELEKTRONSKIH NOVINA

Prvi način distribuiranja dnevnih vjesti je pomoću papirnih dnevnih novina. Ovaj način dobivanja dnevnih novosti može dati tekst i sliku. Uslov dobivanja novosti na ovaj način je: biti pismen. Ovo za radio i TV nije uslov. Dnevne novine daju novosti koje su pripremljene do štampanja. To znači da se sa njima nemogu odmah dobiti važne informacije, nego tek nakon pripreme, štampanja, distribucije i vašeg odlaska u kiosk, što je prilično dug period vremena za važne informacije. Osim toga dnevne novine koriste papir kao nosioc informacija. Papir koji služi za štampanje dnevnih novosti je vrlo kratkog trajanja i odmah gubi vrijednost.

Međutim, dnevne novine se štampaju za veliki broj čitalaca, pa je potrošnja papira u ove svrhe velika, a samim tim i otpad nakon gubitka vrijednosti novosti.

Primjera radi: papirno izdanje dnevnog lista Oslobođenje je teško 160 g (subotnje izdanje). Za dnevni tiraž od 50.000 komada potrebno je 2.920 t papira za godinu (365) dana.

Papirne dnevne novine se moraju nabavljati u određenim prodavnicama ili dobivati na adresu pomoću koloptera. U troškove korištenja ovog načina dobivanja dnevnih informacija treba uključiti i troškove distribucije novina do prodavnica i na adresu pretplatnika. Prednosti papirnih novina su da se mogu svuda nabaviti i čitati, i da nisu skupe ni teške.

Elektronske novine dostupne putem Interneta donose niz pogodnosti u odnosu na papirne. Prije svega ova izdanja ne moraju biti preuzeta na kiosku niti dostavljana na adresu. Dovoljno je imati računar sa Internet konekcijom i novine su tu. Dakle, skraćeno je vrijeme i troškovi nabavke ili dostave. Članci u ovim izdanjima se ažuriraju u kraćim vremenskim intervalima. Elektronske novine se mogu ažurirati odmah po dobivanju informacija. Za papirne novine zato su bila predviđena posebna izdanja. Osim teksta i slike za razliku od papirnih izdanja elektronske novine mogu da sadrže i audio i video materijal. Zato se u novije vrijeme sve više novinskih izdavača odlučuje samo za elektronska izdanja dnevnih novosti. Pojavljuju se takođe i novi izdavači koji dnevne novosti izdaju samo u elektronskoj formi i time koriste sve gore navedene prednosti.

Koristeći radio kao sredstvo za dobivanje dnevnih informacija važne informacije se mogu dobiti odmah po njihovom dobivanju i izvan termina za objavljivanje vijesti koji su kod ozbiljnih emitera prilično kratki. Za dobivanje dnevnih vijesti potrebno je imati radio. Za mobilne korisnike prave se mali radio prijemnici (tzv. tranzistori) koji se mogu nositi u džepu ili torbi. Nedostatak ovog načina dobivanja informacija je: ograničen samo na audio sadržaje. Prednosti elektronskih novina u odnosu na radio su da osim audio sadržaja mogu da sadrže i tekst, slike i video materijal, i da su sadržaji elektronskih novina uvijek dostupni.

TV je podigao nivo kvaliteta dnevnih novosti, pa se osim audio informacija dobivaju slike i video sadržaji dnevnih novosti. I TV može uvijek emitovati važne sadržaje, a redovna izdanja dnevnih novosti se emituju u odgovarajućim intervalima. Međutim, za dobivanje informacije potrebno je u određeno vrijeme imati TV. Mada ima malih televizora, oni nisu ni mali, ni lagani, ni jeftini da bi se stalno nosili sa sobom. Elektronske novine se mogu uvijek i na svakom mjestu pregledati sa novijih smartphone-a. Mobilnost elektronskih novina, stalna dostupnost njihovih sadržaja i tekstualni sadržaji su prednosti elektronskih novina u odnosu na TV novosti.

Pogodnosti Internet tehnologija za prikazivanje tekstualnih, audio, slika i video sadržaja koristi svaki od distributera dnevnih informacija: i novinska preduzeća i radio i TV. Tako danas svaki od navedenih distributera dnevnih novosti pored izdanja za koja su i nastali (novine, radio i TV) svoje sadržaje nude komercijalno ili besplatno i na svojim Web site-ovima. Može se reći da vijesti sa svih medija (novine, radio, TV) konvergiraju na odgovarajuća elektronska izdanja na Internetu koja sadrže tekstualne, audio, slike i video sadržaje. Skoro svaki distributer dnevnih novosti uz elektronsko izdanje dnevnih novina nudi i njegovu mobilnu verziju za smartphone. Sa smartphone-om i Internet konekcijom se mogu dobiti ove verzije elektronskih novina i pregledati svaka od gore navedenih navedenih vrsta sadržaja uvijek i na svakom mjestu, što je novi stepen kvaliteta u odnosu na dosadašnje distribucije dnevnih novosti. Neki distributeri nude i posebne aplikacije za pregledanje mobilnih elektronskih novina, što ne bi trebao biti uslov za mobilni pristup elektronskim novinama.

Treba naglasiti da je razvoj Internet tehnologija pojednostavio i razmjenu dnevnih informacija između raznih izdavača.

Prednosti elektronskih novina se nalaze i u složenosti procesa i troškovima pripreme njihovih izdanja. Ovo je naročito izraženo u poređenju sa papirnim novinama.

Razni hardware i software su pojednostavili, pojeftinili i ubrzali dobivanje materijala za članke novina i njihovu obradu i pripremu. Od hardware-a treba napomenuti:

- 1) Diktafon: služi za snimanje razgovora u audio fajl, koji se može prebaciti na računar, pa takav, obrađen, ili prebačen u tekst postaviti u elektronske ili papirne novine.
- 2) Digitalni fotoaparati: pravi slike odlične kvalitete i čuva ih u fajlovima određenog tipa, koji se mogu prebaciti na računar, pa obrađene ili ne ubacivati u novinske članke.
- 3) Digitalna kamera: pravi video snimke odlične kvalitete i čuva ih u fajlovima određenog tipa, koji se mogu prebaciti na računar, pa obrađene ili ne ubacivati u članke elektronskih novina.
- 4) Mobilni telefon: sa kamerom se mogu napraviti slike pa čak i video snimci zadovoljavajućeg kvaliteta koji se mogu prebaciti na računar, pa obrađeni ili ne ubacivati u članke novina.
- 5) Smartphone: može da radi kao diktafon, digitalni fotoaparati, digitalna kamera, mobilni telefon i PC. To znači da on objedinjuje sve prednosti gore navedenih uređaja.

Što se tiče software-a treba reći da svaki hardware dolazi sa odgovarajućim software-om koji služi za prebacivanje fajlova sa uređaja na računar, ali neki omogućavaju i editovanje tih fajlova. Može se nabaviti razni software za editovanje teksta (MS Word), slika, audio fajlova, video fajlova, i drugog potrebnog za uređivanje materijala za članak.

Naročito je napravljen znatan pomak u proširenju izvora materijala za novine. Tako se danas mnogo fotografija i video snimaka za novine dobiva iz izvora koji nisu novinarske struke. Na primjer dobivaju se slike i video snimci iz slijedećih izvora:

- 1) nadzorne kamere postavljene na javnim i privatnim objektima,
- 2) fotoaparati, kamere, mobiteli i smartphone-i privatnih lica,
- 3) smartphone-i na vjetrobranim automobilima.

Ovi snimci po kvalitetu ne zaostaju za snimcima koje prave profesionalni novinari. Njihova velika prednost u odnosu na one koje bi napravili novinari je da se oni prave u trenutku i na mjestu dešavanja događaja za objavljivanje u članku. Ovu pravovremenost profesionalni novinari mogu teško ili je uopšte nemogu postići. Elektronske novine obiluju ovakvim ilustrativnim sadržajima. Zgodan primjer su poplave u 2014. Ovi događaji su bili odlično podržani amaterskim video materijalima sa mjesta i u trenucima događanja poplava i klizanja kuća, tako da se mogla dobiti odlična predodžba o ovim događajima.

Bitna prednost elektronskih novosti na Internetu u odnosu na papirne novine i TV je brzina ažuriranja novosti. Vrlo je korisno imati informaciju o zastoju javnog prevoza ili saobraćaja na nekom putu. 2014 godina je obilovala ovakvim vjestima, i bile su veoma korisne njihovim čitaocima.

Mobilnost je velika prednost elektronskih novina. Za mobilno korištenje elektronskih novina potrebno je imati smartphone sa pristupom Internetu. Mobilni korisnik može na svom smartphone-u dobiti ažurne vijesti pomoću mobilnih izdanja elektronskih novina uvijek i na svakom mjestu. Sa smartphone-om i Internet konekcijom se mogu pregledati sve vrste sadržaja elektronskih novina: tekst, slika, audio i video.

3. RSS

Informatičari su navedene pogodnosti elektronskih novina proširili za još jednu koja omogućava kreiranje personalnog listinga sadržaja odabranih sa raznih Web site-ova, a koji se osim toga i automatski ažuriraju. Ažurni članci odabranih Web site-ova se mogu dobiti iz ovog personalnog listinga, tako da se oni ne moraju tražiti pa raznim novinama, časopisima i Web stranicama. Tehnologija koja ovo omogućuje je RSS. RSS je anagram od Realy Simple Syndication. To je poseban format Web sadržaja koje kreiraju vlasnici Web site-ova, koji se besplatno ili komercijalno daje putem Interneta. RSS dokumenti se nazivaju feed-ovi ili kanali. Feed-ovi se najčešće pišu u XML-u. Web site-ovi koji daju feed-ove na komandnoj traci Web Browser-a u traci sa dugmadima imaju aktivno dugme RSS (slika 1).

Slika 1. Dugme RSS na komandnoj traci (Command bar) Internet Explorer-a

Za korištenje RSS-a potrebno se prijaviti (Subscribe) za sadržaje na Web site-u koji ih nudi. Prijavljivanje može biti besplatno i komercijalno. Procedura je slijedeća:

- 1) U Web browser-u otvoriti Web stranicu koja omogućava korištenje RSS-a.
- 2) Kliknuti na strelicu pored aktivnog dugmeta RSS i iz spiska ponuđenih feed-ova odabrati onaj čije bi sadržaje stalno pratili.
- 3) Na stranici feed-a kliknuti na link 'Subscribe to this feed' koji se nalazi pri vrhu stranice.
- 4) U okviru za prijavu na feed treba unijeti naziv, folder u kom će se držati adrese RSS feed-ova, pa kliknuti na dugme 'Subscribe'.
- 5) Na stranici feed-a se dobiva potvrda o uspješnom prijavljivanju na feed.

Za čitanje feed-ova se koriste razni feed-čitači za Web, desktop ili mobilni uređaj. To je software za čitanje RSS feed-ova. Na Internetu je veliki izbor ovih čitača koji su uglavnom besplatni. Za čitanje feed-ova se mogu koristiti i MS Outlook i Web browser, na pr. Internet Explorer. Da bi se pratili prijavljeni feed-ovi pomoću Internet Explorera, sa linkovima sačuvanim u folderu Feeds, potrebno je kliknuti na ikonu 'View favourites, feeds and history', ( ), koja se nalazi u gornjem desnom uglu Internet Explorera, pa zatim na tab 'Feeds'. Ovo daje spisak svih prijavljenih feed-ova. Za brže pregledanja svih feed-ova zgodno je klikom na dugme 'Pin the Favourites Center', ( ), postaviti ovaj spisak na lijevu ivicu browser-a, kao što je prikazano na slici 2.

Slika 2. Pregledanje feed-ova u Internet Explorer-u

Ovom procedurom se kreira lični listing sadržaja od interesa koji se po pokretanju automatski ažurira. Svaki feed daje naslove, datum izdavanja i par račenica za svaki članak, pa se sadržaji od interesa mogu brzo pregledati ili odabrati i pročitati.

4. ZAKLJUČAK

Elektronske novine imaju niz prednosti u odnosu na svoja papirna izdanja, kao i na druge medije za distribuiranje novosti (radio i TV). Prednosti elektronskih novosti su: brzina ažuriranja, brzina pristupa, mobilnost, raznovrsnost tipova sadržaja (tekst, slika, audio, video). Elektronske novine su podigle nivo kvaliteta dnevnih novosti, ali i nivo kvaliteta informisanosti čitavog društva koje ih koristi. Može se reći da su svi mediji za distribuiranje novosti (novine, radio i TV) konvergirali na elektronske novine.

Korištenjem elektronskih novina smanjuje se potrošnja papira, a time i drveta potrebnog za njegovu proizvodnju!

RSS je još jedan doprinos informatke odabiru i kreiranju personalnog izbora dnevnih novosti iz raznih izvora, djelatnosti i tema. Ove elektronske novosti se redovno automatski ažuriraju sa Web site-ovima sa kojih su kreirane.

5. REFERENCE

- [1] RSS i ostali čitači za Android, PCChip 20.11.2014
- [2] <http://apps.microsoft.com/windows/en-us/app/rss-reader-live/2975bd38-bc34-48e7-859e-f5dc208edbf7>
- [3] <http://en.wikipedia.org/wiki/RSS>
- [4] http://windows.microsoft.com/en-US/internet-explorer/use-rss-feeds?ocid=IE10_what_feed#ie=ie-10

